

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Nita Prose
THE MYSTERY GUEST

Copyright © 2024 Nita Prose Inc.

Translation Copyright © 2024 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05396-8

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Nita Prouz

Zagonetni
gost

Prevela Branislava Maoduš

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2024.

Za Pola, mog oca

Prolog

Baka mi je jednom prilikom ispričala priču o sobarici, pacovu i kašici. I glasila je ovako:

Nekada davno živela je služavka. Radila je u zamku bogatih zemljoposjednika. Čistila je. Kovala im. Dvorila ih.

Jednoga dana, dok im je služavka posluživala sočni paprikaš, gospodarica je, prezrivo frknuvši, primetila da nema njene srebrne kašike. Služavka je bila sigurna da je stavila kašiku pored tanjira njenog gospodstva, ali, kada je pogledala, svojim očima je videla da je kašika nestala.

Služavka se duboko izvinjavala, no to nije umirilo njeno gospodstvo i nije umirilo ni njegovo gospodstvo, a on je u tom trenutku počeo da ključa i besni optužujući služavku da je tek nešto malo bolja od sitnog lopova i da im krade srebrninu.

Služavku su izbacili i proterali je iz zamka, no pre toga su paprikašem koji je napravila ukaljali njenu belu kecelju ostavljajući sramnu fleku koja nije mogla da se opere.

Mnogo godina nakon smrti njegovog i njenog gospodstva, dugo nakon što je i naša sirota osramoćena služavka otišla,

Nita Prouz

graditelji koji su je poznavali unajmljeni su da renoviraju zamak. Kada su podigli pod trpezarije, pronašli su gnezdo u kom se nalazilo mumificirano telo pacova i pored njega srebrnu kašiku.

Poglavlje 1

Moja voljena baka čitavog života radila je kao sobarica. Ja sam pošla njenim stopama. Ovo se samo tako kaže. Nisam bukvalno mogla da pođem njenim stopama jer ih ona više nema. Umrla je pre nešto više od četiri godine, kada je meni bilo dvadeset pet godina (dakle, kada mi je bilo četvrt veka), i još i pre toga je njenom hodanju naglo došao kraj nakon što se, na moj užas, iznenada razbolela.

Sušтина je: mrtva je. Nema je, ali zaboravljena nije, nikada. Sada moje stope prate onaj poslovični samo moj put, a ipak veliku zahvalnost dugujem mojoj miloj pokojnoj baki jer je od mene napravila ono što jesam.

Baka me je naučila sve što znam: kako da poliram srebro, kako da čitam knjige i ljude i kako da skuvam propisnu šolju čaja. Zbog nje sam napredovala u karijeri sobarice *Ridžensi grand hotela*, butik hotela sa pet zvezdica, koji se diči prefinjenom elegancijom i primerenom pristojnošću za moderno doba. Verujte mi kada vam kažem da sam krenula od dna i svojim radom napredovala do ove blistave pozicije. Kao i svaka sobarica koja je prošla kroz okretna vrata *Ridžensi grand hotela*, počela sam kao sobarica-pripravnica.

No sada, ako pridete bliže da pročitate pločicu sa mojim imenom – primereno postavljenu iznad srca – videćete da na njoj, štampanim masnim slovima, piše:

MOLI

što mi je ime, a ispod njega, nežnim ukrasnim slovima:

Glavna sobarica

Dozvolite da vam kažem da nije mala stvar popeti se korporativnom lestvicom hotela sa pet zvezdica. No s velikim ponosom mogu reći da ovu visoku poziciju držim evo već skoro tri i po godine, što dokazuje da nisam nestalna već sam, da ponovim reči gospodina Snoua, menadžera hotela, sa jednog skorašnjeg sastanka osoblja: „Moli je radnik koji ima naviku da uvek iskazuje zahvalnost.“

Uvek mi je bilo teško da razumem pravo značenje koje se krije iza reči, ali naučila sam da bolje čitam ljude, čak i neznance, i zato znam šta mislite. Mislite da je moj posao bedan, da je to pozicija koja iziskuje stid, a ne ponos. Daleko bilo da vam ja govorim šta da mislite, ali, prema MSM-u (što znači: mom skromnom mišljenju), grdno grešite.

Izvinjavam se. Ovo je zazvučalo pomalo osorno. Kada je baka bila živa, savetovala me je koji ton da koristim i upozoravala kada sam verovatno bila uvredljiva. Ali evo šta je zanimljivo: mrtva je, ali ja i dalje čujem njen glas u glavi. Nije li zanimljivo kako čovek može da bude jednako prisutan posle smrti kao da je živ? Često o tome razmišljam ovih dana.

*Ponašaj se prema drugima kako želiš da se prema tebi ponašaju.
Svi smo mi isti na različite načine.*

Sve će biti dobro na kraju. Ako nije dobro, nije kraj.

Zahvalna sam nebesima što i dalje čujem bakin glas, jer današnji dan nije bio dobar. Ovo je, istini za volju, najgori dan u otprilike četiri godine, i bakine mudre reči pružaju mi snagu da se suočim sa trenutnom „situacijom“. Pod „situacijom“ ne mislim na rečničku definiciju u smislu „okolnosti“ ili „stanja stvari“, već na značenje u kom ovu reč koristi upravnik hotela gospodin Snou da ukaže na „problem epskih razmera sa ograničenim rešenjima“.

Neću ublažavati istinski epsku katastrofu: jutros je jedan slavni čovek pao mrtav na pod naše hotelske čajdžinice. Moja dobra prijateljica Andžela, glavna konobarica u *Sošalu*, hotelskom pabu i grilu, „situaciju“ je sažela ovako: „Moli, desilo se žestoko sranje.“ Kako Andželu mnogo volim, opraštam joj što koristi SUP – savršeno uglađene psovke. Opraštam joj i što ima nezdravu opsesiju emisijama o pravim zločinima, što bi moglo objasniti zašto je delovala čudnovato uzbuđeno kada se veoma značajna osoba sručila mrtva baš u našem hotelu.

Današnji dan je *Ridžensi grand hotelu* trebalo da bude poseban. Danas je Dž. D. Grimtorp, širom sveta poznati nagrađivani autor bestselera, majstor žanra misterije sa preko dvadeset naslova sa svojim imenom, trebalo da objavi nešto važno u našoj nedavno renoviranoj *Ridžensi grand čajdžinici*.

Sve je jutros krenulo izvanredno rano. Gospodin Snou me je zadužio za pripremu čaja, i premda je to ponajviše zato što je tek trebalo da zaposli osoblje za posebne manifestacije koje će upravljati događajima u čajdžinici, znala sam koliko bi baka bila ponosna da vidi kako dobijam nove profesionalne odgovornosti, premda, razume se, baka ne može zapravo da me vidi jer je mrtva.

Stigla sam rano u smenu i uredno namestila sve u novoj otmenoj prostoriji, postavila pribor za čaj za pedeset pet zvanica

(manje-više), koje su dobile VIP propusnice. U VIP zvanice su spadale brojne DODPM – članice Damskog ogranka društva poštovalaca misterija – koje su rezervisale sobe na četvrtom spratu hotela nekoliko dana pre događaja. Nedeljama su hotelom odjekivali šapati i nagađanja... Zašto je Dž. D. Grimtorp, pustinjač i pisac koji je žestoko čuvao svoju privatnost, iznenada pozeleo da dâ javno saopštenje? Da li je razlog bila samo promocija nove knjige? Ili se spremio da objavi da je napisao poslednju knjigu?

Ispostavilo se da je sasvim sigurno napisao poslednju knjigu, premda verujem da je ova činjenica i njega samog iznenadila koliko i sve koji su pre četrdeset sedam minuta gledali kako se ruši na parket čajdžinice koji je bio složen u šaru riblje kosti.

VIP poštovaoci žanra misterije, književni kritičari i novinari redom su treperili od iščekivanja nekoliko trenutka pre nego što je izašao na binu. Prostorijom se razlegao žamor glasova i prodorno zveckanje srebrnog pribora dok su zvanice dosipale čaj u šolje i ubacivale poslednje čajne sendviče u usta. Tišina je zavládala čim je Dž. D. Grimtorp kročio u prostoriju. Pisac je stao za govornicu, suvonjav ali markantne pojave, a u ruci je držao kartice podsetnike. Svi su pogledi bili prikovani za njega dok je nekoliko puta pročišćavao grlo.

„Čaj“, rekao je u mikrofon pokazujući na šolju, i hvala nebesima pa sam bila obaveštena o njegovom potpunom trezvenjaštvu i tražila sam da kuhinja spremi kolica prema njegovim preciznim uputstvima – čaj s medom, bez šećera. Lili, moja sobarica-pripravnica, koju sam zadužila za sva čajna kolica za gospodina Grimtorpa tokom njegovog boravka, istog časa je skočila da žurno ispuni nalog. Drhtavim rukama je slavnom piscu nasula šolju čaja i žurno je iznela na binu.

„Nije dobro“, rekao je pa uzeo šolju od nje i sišao do kolica. Sklonio je srebrni poklopac sa činije sa medom, stavio dve ogromne grudve sjajnog žutog meda u čaj pa ga promešao kašikom iz činije koja je tupo zvonila kada bi ovlaš dotakla ivice šolje. Lili, koja je pojurila ka njemu sa namerom da ga usluži, sada nije znala šta dalje da radi.

Svi u prostoriji su gledali kako gospodin Grimtorp prinosi šolju, otpija dugačak gutljaj i uzdiše. „Ogorčenom čoveku potrebno je više meda“, objasnio je što je izmamilo prigušeni smeh iz mase.

Razdražljivost gospodina Grimtorpa dugo je već zaštitni znak njegove slave i ironija je da, što se gore ponaša, to prodaje više knjiga. Ko bi zaboravio onaj sramni trenutak koji je pre nekoliko godina postao viralan na Jutjubu, kada je jedan razjareni poštovatelj (nedavno penzionisani kardio-hirurg) prišao piscu i rekao: „Želim da se oprobam u pisanju romana. Možete li mi pomoći?“

„Mogu“, odgovorio je gospodin Grimtorp. „Odmah nakon što vi meni pozajmite skalpel. Ja želim da se oprobam u kardiohirurgiji.“

Setila sam se tog snimka jutros kada se gospodin Grimtorp nasmehio onim svojim prepredenim smeškom pa se polako vratio za govornicu, gde je otpio još nekoliko dugačkih gutljaja zaslađenog čaja pa šolju spustio na govornicu pred sobom i zagledao se u zanesenu publiku. Uzeo je kartice, napaćeno udahnuo i najzad počeo da govori blago se klateći s jedne strane na drugu.

„Siguran sam da se svi pitate zašto sam vas danas pozvao ovamo“, rekao je. „Kao što znate, reći više volim da zapisujem nego da ih izgovaram. Moja privatnost je dugo godina bila moje utočište, moja prošlost izvor misterije. No našao sam se u neprijatnoj poziciji nužde da vama, mojim poštovaocima i sledbenicima, otkrijem izvesne stvari na ovoj kritičnoj tački zapleta moje dugačke pripovedačke karijere – igra reči je ovde namerna.“

Zastao je na trenutak očekujući smeh, koji je usledio. Zadrhtala sam kada je prodornim pogledom u prostoriji potražio nešto, ili nekoga, meni neznanu.

„Vidite“, nastavio je, „krijem jednu tajnu, tajnu koja će vas bez sumnje iznenaditi.“

Naglo je zastao. Prineo je duge prste jedne šake kragni u bezuspešnom pokušaju da je razlabavi. „Pokušavam da vam kažem...“, graknuo je ali mu iz grla više nijedna reč nije izašla. Otvorio je i zatvorio usta, i iznenada kao da je postao naglašeno nestabilan, počeo da se naglašenije klata. A meni je na pameti samo bila zlatna ribica koju sam jednom prilikom videla kako iskače iz akvarijuma i ostaje da zeva i bori se za dah na podu prodavnice kućnih ljubimaca.

Gospodin Grimtorp je ponovo uzeo šolju s čajem pa otpio gutljaj. A zatim se, pre nego što iko stigao da ga uhvati, srušio sa bine u masu, pravo na Lili, moju posebno zlosrećnu sobaricu-pripravnicu. Zajedno su, uz dramatičan tresak, pali na pod, porcelanska šolja razbila se u nebrojeno kao žilet oštih krhotina, a kašika i tanjirić su monotono zazvečali na parketu složenom u šari riblje kosti.

Na trenutak je vladala tišina. Niko nije mogao da veruje u ono što se desilo pred njihovim očima. A onda je iznenada usledila panika kada su svi – superpoštovaoci, portiri i kritičari – pohitali ka čelu prostorije.

Upravnik hotela gospodin Snou čučao je s leve strane gospodina Grimtorpa i tapkao ga po ramenu. „Gospodine Grimtorpe! Gospodine Grimtorpe!“, ponavljao je. Gospođica Serena Šarp, lična sekretarica gospodina Grimtorpa, stajala je s njegove desne strane i držala dva prsta piscu na vratu. Lili, moja sobarica-pripravnica, očajnički je pokušavala da se izmigolji ispod pisca. Pružila sam ruku da joj pomognem i ona ju je zgrabila. Povukla sam je i privukla je uza se.

Zagonetni gost

„Napravite mesta! Povucite se!“, vikala je lična sekretarica gospodina Grimtorpa dok su se poštovaoci i VIP posetioci tiskali oko njega.

„Pozovite hitnu pomoć! Smesta!“, zapovedio je gospodin Snou najautoritativnijim glasom. Konobari i zvanice, nosači i recepcioneri razleteli su se na sve strane.

Bila sam dovoljno blizu „situaciji“, da čujem šta je gospođa Serena Šarp rekla dok je povlačile prste sa vrata gospodina Grimtorpa:
„Plašim se da je prekasno. Mrtav je.“

Poglavlje 2

Stojim u kancelariji gospodina Snoua i držim svežu šolju čaja. Ruke mi drhte; srce mi divlje kuca. Tlo pod nogama ljulja mi se kao da sam u kući zabave na vašaru, a to sasvim sigurno nisam.

Čaj nije za mene. Već je za Lili Finč koju sam unajmila pre tri nedelje – Lili, sitnu i tihu, garavocrne kose i plašljivih očiju – koja u ovom trenutku drhti na kestenjastoj kožnoj stolici gospodina Snoua dok joj niz lice liju suze. Ovo me vraća u prošlost, zaista me vraća, u vreme kada sam sasvim sama sedela u stolici u kojoj Lili sedi sada, i drhti kao i ja što sam dok sam čekala da drugi odluče o mojoj sudbini.

Desilo se to otprilike pre četiri godine. Čistila sam penthaus na četvrtom spratu kada sam naletela na gosta za koga sam mislila da čvrsto spava, ali ni ljudi koji su utonuli u zaista dubok san ne prestaju sasvim da dišu. Brza provera pulsa gospodina Bleka otkrila je da je on u stvari bio mrtav – veoma mrtav – u svojoj hotelskoj postelji. I premda sam se od tog trenutka svim silama trudila da se nosim sa ovom najneobičnijom „situacijom“, sve je ukazivalo na to da sam ja ubica. Mnogi ljudi iz moje okoline – pa i policija i zabrinjavajući broj kolega – pretpostavili su da sam ja ubila gospodina Bleka.

Ja sam čistačica, *nisam* ubica. Nisam ubila gospodina Bleka – ni hladnokrvno ni mlako, kad smo već kod toga. Pogrešno sam bila optužena. No oslobođena sam krivice zahvaljujući pomoći nekih veoma dobrih ljudi. Ipak je ovo iskustvo sasvim sigurno ostavilo traga. Istaklo je koliko opasan posao sobarice može biti. Nije najveća opasnost težak fizički rad, zahtevni gosti ili hemikalije za čišćenje. Već pretpostavka da su sobarice delinkventi, ubice i lopovi: uvek se može okriviti sobarica. Iskreno sam mislila da je upokojenje gospodina Bleka predstavljalo početak kraja za mene, ali sve je dobro ispalo, kao što je baka uvek i predviđala.

Sada, u kancelariji gospodina Snoua, srećem Lilin pogled i u tom trenutku osećam kako me njen strah poput elektriciteta pogađa pravo u srce. Ko može da joj zameri što se plaši? Ja ne. Ko, pobogu, pomisli da će jedan dan doći na posao da ugosti svetski poznatog pisca samo da mu on potom umre u prostoriji do poslednjeg mesta popunjenoj vatrenim poštovaocima i novinarima spremnih objektivu? I koja bi sirota zlosrećna sobarica mogla i da zamisli da će baš ona ne samo poslužiti osveženje piscu u trenutku njegove smrti već i sama poslužiti kao njegova samrtna postelja?

Sirota Lili. Sirota, sirota devojka.

Nisi sama. Uvek ćeš imati mene – bakine reči odjekuju mi u glavi kao i uvek. Kad bi samo Lili mogla da ih čuje.

„Šolja dobrog čaja leči sve bolesti“, kažem, pružajući Lili šolju koju držim u rukama.

Uzima je, ali ne progovara. Nije ovo neobično za Lili. Ima poteškoća da koristi reči, no u poslednje vreme je uspevala da se mnogo bolje izražava, barem sa mnom. Mnogo je napredovala nakon razgovora za posao koji smo sa njom obavili gospodin Snou i ja. Toliko je loš bio da su se gospodinu Snou oči udvostručile iza

rama od kornjačevine kada sam izjavila. „Lili Finč je najbolji kandidat za posao.“

„Ali jedva da je i reč progovorila na intervjuu!“, rekao je gospodin Snou. „Nije mogla da smisli odgovor kada sam tražio da mi navede svoje najbolje osobine. Moli, zašto bi, pobogu, nju odabrala?“

„Smem li da vas podsetim, gospodine Snou“, rekla sam, „da nabusito samopouzdanje nije primarni kvalitet pri izboru sobarice? Možda ćete se setiti da je izvesni bivši radnik hotela imao samopouzdanja na bacanje, ali se pokazao kao mućak. Zar se ne sećate?“

Gospodin Snou je klimnuo glavom, neznatno, no dobra vest je da ga sada mnogo bolje čitam nego pre sedam i po godina, kada sam tek počela da radim kao sobarica u *Ridžensi grand hotelu*. Ovo neznatno klimanje glavom ukazivalo je na spremnost da meni prepusti konačnu odluku u vezi sa Lili.

„Gospođica Finč je sasvim sigurno tiha“, rekla sam. „Ali kada je pričljivost bila ključna veština za sobaricu? 'Neobuzdan jezik je više glava posekao nego sablja.' Zar nisu to vaše reči, gospodine Snou? Lili je potrebna obuka – koju ja nameravam da joj obezbedim – no vidim da je vredna kao pčela. Ima sve što je potrebno da postane dragocen član košnice.“

„Dobro, Moli“, rekao je gospodin Snou, skupljenim usnama mi nagoveštavajući da nije sasvim uveren.

Za nekoliko nedelja koliko obučavam Lili, ona je mnogo napredovala kao sobarica. Pre neki dan, kada smo srele naše divne stalne goste, gospodina i gospođu Čen, ispred njihovog penthausa, Lili je i progovorila. Prvi put je u prisustvu gostiju koristila reči.

„Dobar dan, gospodine i gospođo Čen“, rekla je nežnim glasom nalik na zvončiče. „Drago mi je što vas vidim. Moli i ja ostavile smo vaše sobe, nadam se, u savršenom stanju.“

Nasmešila sam se od uha do uha. Kakva je radost bila čuti je nakon toliko značajnog ćutanja između nas. Dan za danom radile smo zajedno. Pokazala sam joj svaki zadatak – kako da napravi oštre bolničke ćoškovice na ćaršavima; kako da uglanca slavinu do visokog sjaja; kako da rastrese jastuk da postigne najveću moguću punoću – i ona je nemo sledila moj primer. Njen rad je bio besprekoran, i ja sam joj to i rekla.

„Imaš dara, Lili“, rekla sam joj više nego jednom.

Osim što, kako i dolikuje sobarici, ima oštro oko za detalje, Lili je i diskretna. Kreće se po hotelu, ćisti i rastresa, glanca i posprema, nevidljiva i praktićno neprimetna. Moždai jeste tiha – ćak i zagonetna – ali ne dajte se prevariti: Lili je darovita sobarica.

Sada, dok sedi na stolici gospodina Snoua, spušta netaknutu šolju ćaja na njegov sto i krširuke u krilu. Obuzima me slabost dok je gledam. Vidim sebe u toj stolici. Bila sam jednom tu i ne želim više nikada da se tu ponovo nađem. Kako je došlo do ovoga?

Jutro je bilo sunćano i vedro kada sam u sedam sati izašla iz svog dvosobnog stana. Dva su razloga zašto ovo nije bilo obićno jutro. Prvi je što je to bio dan kada će pisac međunarodnih bestselera izneti veliko saopštenje na konferenciji za štampu u hotelu. A drugi što je moj momak Huan Manuel, sa kojim živim u partnerskom blaženstvu više od tri godine, i sa kojim radim u hotelu još i duže, na putu. Već tri dana nije tu, otišao je da poseti svoju porodicu u Meksiku, i moram reći da u ovom konkretnom slućaju razdvojenost ne smekšava srce. Preciznije, osećam da ga buđ prekriva. Što će reći, strašno mi nedostaje.

Huanu Manuelu je ovo prva poseta porodici za mnogo godina i dosledno smo štedeli novac za ovo putovanje. O, kako sam želela

da putujem sa mojim voljenim – zajedničko putovanje, istinska avantura – ali avaj, nije nam bilo suđeno: Huan je u Meksiku, a ja sam zaglavila ovde. Prvi put nakon bakine smrti sama sam u našem dvosobnom stanu. Nije važno. Sve će biti dobro. Drago mi je što će Huan videti svoju porodicu, pogotovo majku, kojoj je godinama nedostajao kao sada meni.

I premda će biti odsutan samo dve nedelje, ne mogu dočekati da se vrati. Život je bolji kada je Huan sa mnom. Jutros mi je, pre nego što sam pošla na posao, poslao poruku:

HM: Danas će biti sjajno! PMSM, nemaš razloga za brigu. *Te amo.*

Priznaću da mi je njegova izjava ljubavi probudila prijatne leptiriće u stomaku, ali je njegova upotreba akronima bila zbunjujuća kao i uvek.

Odgovorila sam:

MG: ZTI, nemam pojma šta hoćeš da kažeš.

HM: Hoću da kažem da te volim.

MG: Taj deo razumem.

HM: Po mom skromnom mišljenju, ti si neverovatna i današnji dan će biti spektakularan.

I premda sam očajnički želela da idem u Meksiko sa Huanom, dužnost je zvala, ili, preciznije, gospodin Snou je zvao i smesta je postalo jasno da neću nići nigde.

„Jesi li čula za pisca Dž. D. Grimtorpa?“, pitao me je gospodin Snou preko telefona pre nekoliko nedelja.

„Jesam“, odgovorila sam, ostavivši stvari na tome.